

praksa da se na unutarnjim stranicama korica neke knjige (osobito kada se radi o knjizi poezije) nađe kratki životopis samoga priređivača, budući da bi u fokusu trebao biti autor na čije se djelo i život odnosi knjiga. Uputno bi možda bilo da je urednik na tim stranicama objavio kratki životopis Ilije Okrugića Srijemca (kako bi na taj način s njegovim likom i djelom upoznao čitatelje koji se s njime susreću po prvi puta), a da je možda tek u fusnoti kod pogovora ili pak na unutarnjim stranicama objavio i kraći životopis prof. Jasne Melvinger čiji su plodni rad i brojne reference svakako zavrijedili biti navedeni i posebno naznačeni, jer je ona zasigurno kompetentna i pozvana prirediti upravo ovakvu knjigu koja je jedan od skromnih, ali vrijednih bisera i doprinos baštini i književnosti srijemskih Hrvata.

Željka Zelić

Tomislav Žigmanov, *Izazovi – sabiranja, sumjeravanja, tumačenja – studije i ogleđi o knjiškim i književnim temama hrvatskoga istočnog zagraničja*, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Oksimoron i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Pečuh – Osijek – Subotica, 2012., 255 str.

Poznat kao zagovornik, pobornik, a još više inicijator osvješćivanja potrebe tematiziranja i aktualizacije „rubne“, hrvatske manjinske književnosti iz Vojvodine (Srbije), Tomislav Žigmanov u knjizi *Izazovi – sabiranja, sumjeravanja, tumačenja – studije i ogleđi o knjiškim i književnim temama hrvatskoga istočnog zagraničja* dosljedno „na visokoj razini registrira i problematizira aktualne

kulturne, navlastito književne prakse ‘zagraničnih Hrvata na Istoku’“ (iz recenzije V. Brešića). Nastavljajući jednu siromašnu praksu pisanja o književnosti vojvođanskih Hrvata (Sekulić, Kikić, Miković i dr.), Žigmanov u ovoj knjizi upozorava kako je „naslijede i njihove prilike u sadašnjosti potrebno [je] izlagati sabiranju, sumjeravanju i tumačenju sukladno uzusima i normama razvijenih kulturnih prostora te književnim i inim znanostima“, a to je iskorak iz naslijednoga koncepta koji najčešće tek opisuje stanje bez *sumjeravanja* i *tumačenja*. Stoga s razlogom smijemo reći kako su rijetke, gotovo incidentne knjige Hrvata u Vojvodini koje znanstveno tematiziraju svoju vlastitu književnu baštinu, dovode ju u ravnopravan položaj u akademskim krugovima s većinskom (Srbija) ili recentnom (Hrvatska) književnošću i *knjiškim temama*, a što čini upravo ova publikacija.

Knjiga je sastavljena od rukopisa nastalih tijekom posljednjih desetak

godina s kojima se autor pojavljuje najčešće na znanstvenim skupovima, ali i na kulturnim priredbama na kojima su knjiga i književnost s posebnim težištem na jezik problemski angažirano razmatrani, u obliku studija ili oglada. To, dakle, znači kako autor želi „Uočiti, prezentirati, usustaviti, artikulirati, isprovocirati, uzburkati, objediniti, ali i nametnuti nužnost konstrukcije korpusa jedne tematsko-stilski specifične tekstovne produkcije pisane na razlikovnom jeziku (hrvatskom; bunjevačka ikavica) od onog dominantnog na prostoru Vojvodine“, kako zaključuje recenzentica Helena Sablić Tomić.

U uvodnom tekstu pod naslovom *(Re)Konstrukcije u tijeku – o knjiškom naslijeđu, književnosti i sadašnjosti na hrvatskome zagranicju u kontekstu izazova* (str. 7-10) autor pojašnjava razloge i okolnosti koje su ga ohrabrile za objavu ovako koncipirane knjige, koju valja „razumjeti kao svojevrsno svjedočenje nepristajanja na postojeću zaostalost glede spomenutoga u kulturnom prostoru Hrvata u Vojvodini te kao autorova djelatna težnja ka kvalitetnim pomacima u *autorecpciji* vlastitoga nacionalno-manjinskog kulturnog prostora“. Slijede tri cjeline: *Prinosi sabiranju, Prinosi sumjevanjima* i *Izazovi tumačenja : književnoesejistički i filozofijski pristupi*.

U prvom se „prinosu“ pod naslovom *O prikupljanju knjiške popudbine – ukaz na bibliografije i bibliografske prakse* (str. 13-32) autor bavi bibliografijama koje „predstavljaju izuzetno važna pomoćna sredstva u znanstveno-istraživačkome radu“ te ukazuje na „posljedice povijesnih zakašnjelosti, kulturne zaostalosti“, ali ukazuje kako „u sustavu kulture podunavskih Hrvata posto-

ji snažna potreba za razvojem ukupne bibliografske prakse“ te da je „krajnje [je] vrijeme da se pristupi izradi kritičke bibliografije njihova knjiškoga i drugog tiskovnoga naslijeđa“ što iziskuje sustavno institucionalno bavljenje bibliografskom obradom knjiške baštine i aktualne produkcije. Slijede teme posvećene časopisu *Klasje naših ravni* i *Rukovet*, u povodu 140 godina produkcije (str. 33-55), te molitvenicima o kojima autor piše povijesno, kulturološki i bibliografski (str. 56-69).

Auto i inorecpcija suvremene hrvatske književnosti u Vojvodini (str. 73-94) i *Knjiška produkcija od X. 2006. do X. 2007. – pokušaj i primjer bilježenja i sumjeravanja* (str. 95-108) dio su drugog „Prinosa“ kojima autor opravdava svoju osnovnu nakanu – zabilježiti i mjeriti se s drugima, biti dio cjeline. Ovdje piše i o važnosti *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* – kao vrijednom nakladničkom pothvatu (str. 109-120).

Poslužimo li se medicinskom terminologijom, u trećoj se cjelini autor hrabro upušta u dijagnostiku, u „izazove tumačenja“ u kojima književno-esejistički i filozofijski pristupa kako suvremenim temama tako i onima vezanim uz moral i narodnu književnost. U tekstu *Suvremeni hrvatski pjesnički egzistencijalizam na Istoku – četiri paradigmatička pjesnička slučaja* (str. 123-154) Žigmanov govori o pjesništvu „na istočnim hrvatskim rubnim prostorima“, koje kontinuirano traje nekoliko stoljeća, a kao „rubno“ često je u disharmoniji s onim u Hrvatskoj, nedovoljno ili nimalo vrednovano, izostavljeno iz antologija u recentnoj književnosti, dakle bez ucijepljenosti i ukorijenjenosti u *maticu*. Svjestan sudbine hrvatskih pjesnika u „zagranicju“,

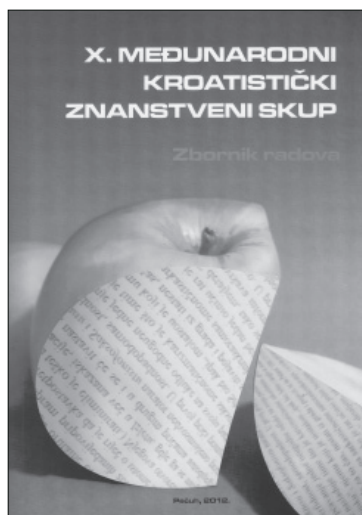
Žigmanov podastire sudbine četvorice „rubnih“ pjesnika, „četiri paradigmatska pjesnička slučaja“: Lazara Merkovića, Marka Vukova, Mirka Kopunovića i Ante Vukova. *Vremenovanje prostora u pjesništvu – dva primjera kod bačkih Bunjevaca* (str. 155-169) esej je koji daje primjer dvojice pjesnika, Vojislava Sekelja i Milovana Mikovića koji se na različiti način odnose prema vremenu, prvi kao lirik više okrenut sadašnjem trenutku a drugi kao epik, usmjeren na oslušivanje prošlosti, a obojica uspješno stvaraju „u svojim pjesničkim izričajima i to ovdje putem jezika koji nestaje“. Česta tema autorovih promišljanja je nezaobilazni sakupljač narodnih pripovjedaka Balint Vujkov, o čijim se pripovijetkama razmišlja kroz „toponimski minimalizam i lokalitet bića“ (str. 170-188). Žigmanov tematizira moral u bunjevačkim narodnim poslovicama i izrekama (str. 189-207) i odnos između narodne književnosti i Biblije (str. 208-225).

Iza ove ozbiljne zbirke studija i ogleada o knjiškim i književnim temama hrvatskoga istočnog zagranica tri su (su)nakladnika te ona spaja i tri države zbog čega dobiva dodatni značaj, a temelj bismo mogli naći i u nagradi *Zvane Črnja* 2007. koju je Tomislav Žigmanov dobio na V. Danima eseja u Puli za knjigu eseja *Minimum in maximis*.

Katarina Čeliković

X. međunarodni kroatistički znanstveni skup, zbornik radova (ur. Stjepan Blažetin), Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh 2012., 414. str.

U nakladi Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, u Pečuhu je 2012.

godine objavljen opsežni zbornik radova s X. međunarodnog kroatističkog znanstvenog skupa u kojemu je sabrano trideset i tri rada od ukupno trideset i sedam autora (četiri je koautorska rada), podijeljenih u tri cjeline. Naime, ovaj je skup prepoznat kao skup koji se uglavnom bavi pitanjem identiteta, jezika, književnosti, školstva, kulture i kulturne baštine te povijesti Hrvata u Mađarskoj, Austriji i Vojvodini, pitanjem kulturnih dodira naroda na ovim prostorima, prevođenja itd., te se i objavljeni radovi uglavnom odnose na spomenuta tematska područja. Nažalost, ne možemo a ne spomenuti na samom početku ovog nedvojbeno vrijednog zbornika jedan od, ne toliko sadržajnih koliko praktičnih nedostataka, a koji se odnosi na nepostojanje podatka vezanog uz datum odnosno godinu održavanja samoga znanstvenoga skupa. Naime, taj podatak nije naveden niti na korici uz naslov zbornika, ali niti na prvoj unutarnjoj stranici (podatak nije naveden ni u impresumu), već je objavljena samo godina objave zbornika (2012.). Jedina referenca na temelju koje bi čitatelji mogli